

SamlarNytt

utgiven av Samlarförbundet Nordstjärnan

Nummer 5/6-2020 * Medlemspris 70 kr

Samlande * Tradition * Kunskap

***Njut av mycket
läsning och hoppas
du får en god helg!***

***och du – betala
din avgift, nu
behövs den mer
än någonsin***

Innehåll i nr 5-6-2020

4

Medlemsavgiften 2021.

8

Från en kaffekvarn till... flera kaffekvarnar. Erik Karlsson berättar om sitt samlande.

13

Filét- och pinnspetsar. Thomas Gütebier reder ut begreppen.

17

Snöglober, en artikelfavorit i repris. (Två, faktiskt.)

20 *Mittuppslaget*

Tänk vad mycket tomtreklam det finns!

23

Knapriga bitar ur pepparkakshusets historia.

24

Mikael Sundberg skriver om en riktig storsamlare och stor samlarprofil.

28

Ulla Åshede minns saker från sin barndoms jular.

30

En gammal artikel om gammalt julfirande, en riktig tidsresa.
Märkliga julkort från två sekler.

Gör som Allan men tvärtom, klättra in i den digitala världen med hjälp av sidan 37.

34

Protollet från Samlarförbundet Nordstjärnans årsmöte i Alingsås.

36

Kortfattad ekonomisk rapport från 2019.

37

En guide till digitala möten. Lättare än du tror och förvånansvärt givande!

39

En slags adventskalender som räcker hela året.

Samlarvänner

Snart året slut och jag vill önska er alla en riktig god jul och ett gott nytt år. Ett tag under hösten såg det mörkt ut ekonomiskt precis som hösten 2019 men då många redan nu har betalat in 2021 års medlemsavgift så börjar det kännas bättre. Men förbundet mår inte bra, det är inte pandemin, utan det att vi måste växa rejält. Vi har fått ner kostnaderna, både när det gäller hyran och andra kostnader men fortsättningsvis är det *SamlarNytt* som är den stora utgiften för oss. Ingen vill väl minska antalet utgåvor eller få en tunnare tidning, tidningen är vårt "ess" i leken.

Jag tjarar fortfarande, snälla skaffa fler medlemmar, ni får förslag i tidningen hur ni kan göra det.

Ett varmt tack från mig och hela förbundsstyrelsen till de medlemmar och föreningar som givit förbundet penninggåvor, än en gång tack till er alla.

Vill sända ett tack till avgående förvaltningsrådet i stiftelsen Einar Fagerströms Forskningsfond för det arbete de lagt ner under åren och fullföljt vår gamle medlem Einar Fagerströms testamente att stödja Samlarförbundet Nordstjärnan.

Vill hälsa det nya förvaltningsrådet välkommen och hoppas på ett fortsatt gott samarbete mellan stiftelsen och förbundet.

Stort tack för allas arbete samt medlemskap under 2020, jag hoppas att vi kan fortsätta likadant under 2021 men med fler medlemmar och att pandemin vill släppa sitt grepp över oss.

*God Jul och massor av samlarhälsningar önskar er förbundsordförande.
Nicklas Vulcan*

Perfekta julklappen

ett medlemskap i Samlarförbundet

Vi har fått tips om två museer. De vill vi förstås förmedla.

Det enda är **TOMTEMUSEET** i Sjöbo.

www.sjobo.nu/tomtemuseum

Det andra är en samling av **KAFFEKVARNAR-**

NAR. www.vernissage.nu/verni/loppis2/kaffekvarnar/svenska_kaffekvarnar.htm

Länken är lång men finns även på webbsidan. Över 300 dragspel från hela världen, från 1850 och framåt, många ägda av de största artisterna som Ebbe Jularbo och Andrew Walter. Dessutom planscher, figurer osv.

PRIVATANNONSER

Maila oss!

Vi behöver din epostadress!

Du får snabbare information och sparar pengar åt förbundet.

epost@samlarforbundet.se

Boken om

Barnängen

150 års historia,
bland annat om produkterna,
reklamen, fabrikerna.
270 bilder.

Köp hos Adlibris, Bokus
eller direkt från förlaget:
[edgrenreklam@
hotmail.com](mailto:edgrenreklam@hotmail.com).

Tack!

*för alla bidrag som
kommit till redaktören.*

*Men nu börjar det bli tomt, så
fortsätt skicka in!*

samlarnytt@samlarforbundet.se

God Jul och Gott Nytt År

önskar vi
alla våra
samlar-
vänner!

Samlar-
föreningen
Engelbrekt i
Örebro

SIGTUNA SAMLARMÄSSA 2021

Lördag 29/5 kl. 10 – 16

Söndag 30/5 kl. 11 – 15

VIKINGAHALLEN

Vikingavägen 4

MÄRSTA

Vi följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer angående Coronapandemin. Förhoppningen är att kunna genomföra mässan.

Arrangör: Sigtunaortens samlarförening

Tel: 070 - 535 89 29, 073 - 960 20 32

Vad gör du nu förtiden?

Det var alldeles för länge sen vi sågs...

Hur klarar du "den rådande situationen"?

Har du blivit mer eller mindre social? Har du testat Zoom, Skype eller Google Meet ännu, och hur gick det? Har loppisarna öppett där du bor? Har du börjat städa upp i din samling?

SKRIV och berätta.

Under tiden bjuder jag på två sätt att fördriva tiden.

Den ena är att skriva in valfritt sökord i KB:s tidningsdatabas. Att söka på sitt namn, sin ort eller samlarområde kan ge både aha-upplevelser och nya uppslag. <https://tidningar.kb.se/>

Genom de flesta kommunbibliotek kan man titta på film (gratis). www.cineasterna.se

Själv tänker jag snart se Stan & Ollie, filmen om Helan&Halvan som kom för två år sen, med otäckt porträttlika John C Reilly och Steve Coogan som komikerparet.

Redaktören

Ge en gåva till förbundet!

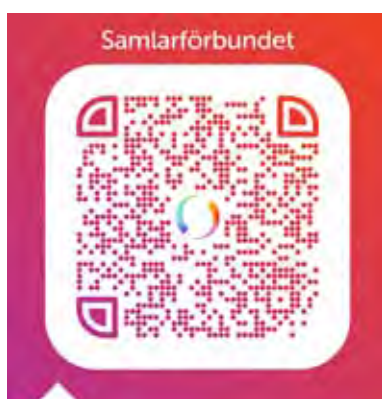
Om du scannar övre bilden med Swish på din mobiltelefon kan du ge 80 kr.

Den nedre motsvarar 240 kr.

Pengarna kommer att användas i vår verksamhet med att bland annat värva flera medlemmar. Och ordna ett jubileum nästa år när förbundet fyller just 80 år – och *SamlarNytt* fyller 75!

Swish. Betaala enklare.

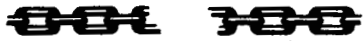

Swish. Betaala enklare.

” mest framstående samlare och kännare, hr kamrer Vilh. Berg.

Brustna länkar

Anita Karlsson som länge var medlem hos oss har lämnat oss. Hon var med i förplägnadskommittén och på våra samlarmässor. Hon var till stor hjälp när jag fick ta över ordförandeskapet.

Vi umgicks privat mycket eftersom vi bodde grannar men sen fick hon demens och flyttade in på ett äldreboende. Hon kände sig alltid som medlem i Örtugen för hon pratade mycket om oss. Anita är mycket saknad.

Vår medlem Bengt Andersson har lämnat oss. Han satt med i valberedningen i många år. Han var även med på våra samlarmässor och gjorde i ordning lokalen samt hjälpte till vid entrén. Bengt och hans hustru Elsi var mycket engagerade i vår förening. Vi kommer att sakna honom.

Maud Rigesten för Samlarföreningen Örtugen

Femtioårsjubilerande Samlarklubb

Samlarklubben Snapphanen Vinslöv, som bildades 1970 på initiativ av den entusiastiske samlaren Erik Johnsson, är en lokalavdelning av Samlarförbundet Nordstjärnan.

50-årsjubileet ägde rum den 22 augusti på Bjärnums Museum, vars välordnade samlingar och unika kaféstolar i 36 olika träslag väckte stort intresse.

Klubbens medlemmar hade mött upp mangrant, och de bjöds på såväl landgång som kaffe och kakor, allt för att manifesteras klubbens halvsekelånga tillvaro. Det hölls dessutom sedvanliga årsmötesförhandlingar, och programmet för hösten 2020 presenterades. Medlemmarna fick även tillfälle till gemytlig samvaro, och som avslutning stod det traditionsenliga lotteriet på programmet.

Länge leve jubilarerna!

Per Åke Mattsson

I Hässleholms hembygdspark finns Snapphanen skapad av Axel Ebbe, till minne av Göingehövdingen Sven Poulsen.

Från en till 3 till 177!

Erik Karlsson

SOM TACK FÖR UPPSKATTNING i egna föreningen Engelbrekt och förtjänsttecken i form av guldmedalj från Samlarförbundet känner jag mig manad att skriva några rader om mitt samlande.

På auktion i Ör i Dalsland 1972 ropade jag in en gammal kaffekvarn och en ännu äldre gödselgrip. Valet blev sedan att samla på området kaffe i stället för gödselredskap och det var kanske trevligast. Hemkommen till Närke ropade jag så in tre kaffekvarnar till och sedan har det blivit 177 stycken till. Samlandet har utökats till hela kaffeområdet och i det privata museet finns det mesta även om en samling aldrig blir komplett.

En huvudindelning i samlingen tänker jag kan vara förvaring genom burkar och paket, malning, rostning, kokning-bryggning, servering, kuriosas och reklam. Någon begränsning finns i mitt letande. Jag har till exempel bara samlat Rörstrandskannor, som nu är lika många som kaffekvarnarna, och kaffekoppar har jag bara en samling miniatyrkaffekoppar och några mustaschkoppar.

Udda saker med reklam för kaffe är kanske roligast och förutom nuvarande kaffesorter fanns till exempel också Luxus kafferosteri i Västerås och Nordstjärnan i Örebro. I lanthandelns skyltfönster och nu i min samling fanns och finns nu reklam för dessa representerat.

Nu samlar jag mest dockserviser och intressantast här är nog Rörstrands hela Walt-Disneyserie från 30-talet med Snövit, Pinocchio, Peter Pan och tjuren Ferdinand. Gustavsberg med Stig Lindbergs "blommor" finns också och andra kända porslinsmärken. Weimar är kanske mera okänd.

Annat intressant som exempel kan vara hur Fru Melitta Benz uppfann kaffefiltret och det har nog inspirerat mig att samla på Melittasaker och kaffebryggning. Kul att ha en välkänd grön oavvärd Melittabryggare

bredvid den opraktiska Don Pedron och några mycket tidiga kaffebryggare.

Luffarlivet med tillhörande luffarbeten har också varit ett fascinerande samlarområde och jag har också föreläst några gånger i detta ämne.

Att jag också samlat på Oplar är en helt annan historia.

Filet- och pinnspetsar *textila hantverk från förr*

Thomas Gütebier, Mölndal

in textilsamling innehåller ett större antal filet- och pinnspetsar. Vad är nu detta för någonting?

Spetsar är per definition genombrutna, tunna, mönstrade textilier, utförda i material som linne, silke och bomull. Arbetet utförs i skilda textila grundelement som knut, maska, stygn, fläta och slag. Detta bidrag handlar om knutar, specifikt nätknytning och dess konstnärliga form, filet- och pinnspetsar.

Nät bildar grunden

Det knutna nätet är med största sannolikhet världens äldsta textila handarbete som kan spåras på alla kontinenter.

Nät användes hos de nordiska folken så tidigt som under stenåldern för både jakt och fiske.

Vår egen gudalära berättar att det var asaguden Loke som uppfann fiskenätet.

Redan de gamla egyptierna utvecklade konstformen att brodera finmaskiga nät med guld- och silvertrådar samt med pärlor, vilket styrks av gravkammarfynd. I Skandinavien skulle det dröja till 1400-talet och senare. Tekniken kom att förfinas för att kunna knyta extremt tunna nät och att i förädlad form smycka kläder och boningar.

Tydliga skillnader i vårt avlånga land

Nät med diagonala rutor, utsmyckade med stoppsöm och korsstygn kallas för pinnspets, vilka dominerar i Gästrikland.

Nät med raka rutor hör geografiskt hemma i Södra Sverige. De är dessutom broderade med särskilda stygn som till exempel blad- och rosett-, musch-, kedjestygn, plattsöm, singlar och spindlar med flera och kallas för filet gipyr – på franska betyder guipure utanpå/upphöjd broderi. Ovanpåliggande spetsömnad blev således utfört i och

på det knutna nätet. Filet gipyr är den yngsta av filetteknikerna.

Att föra vårt textila kulturarv vidare

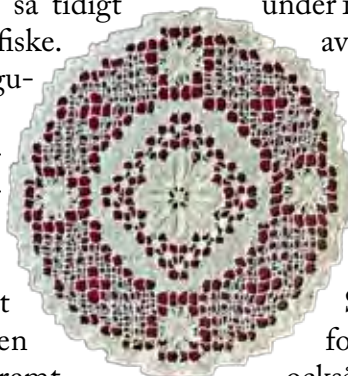
Näten kan variera till form och storlek. De bildar en grund att valfritt kunna dekoreras med en mängd olika sömnadstekniker vilka bildar antingen geometriska eller figurativa dekorer.

För att göra hantverket ännu mer intrikat kan en skicklig person även knyta mönster i själva näten samt knyta runda nät som inte är i behov av broderi. I Sveriges olika landskap har denna traditionella spets teknik gått i arv och därmed bevarat typiska mönster sedan lång tid tillbaka.

Den speciella norrländska pinnspetstekniken har under 1960-talet förtjänstfullt dokumenterats

av Greta Hedlund i Storvik. Hon har kopierat en mångfald gamla mönster vilket har resulterat i en omfattande mönstersamling som gavs ut 1966 av Gästriklands läns hemslöjd i Gävle.

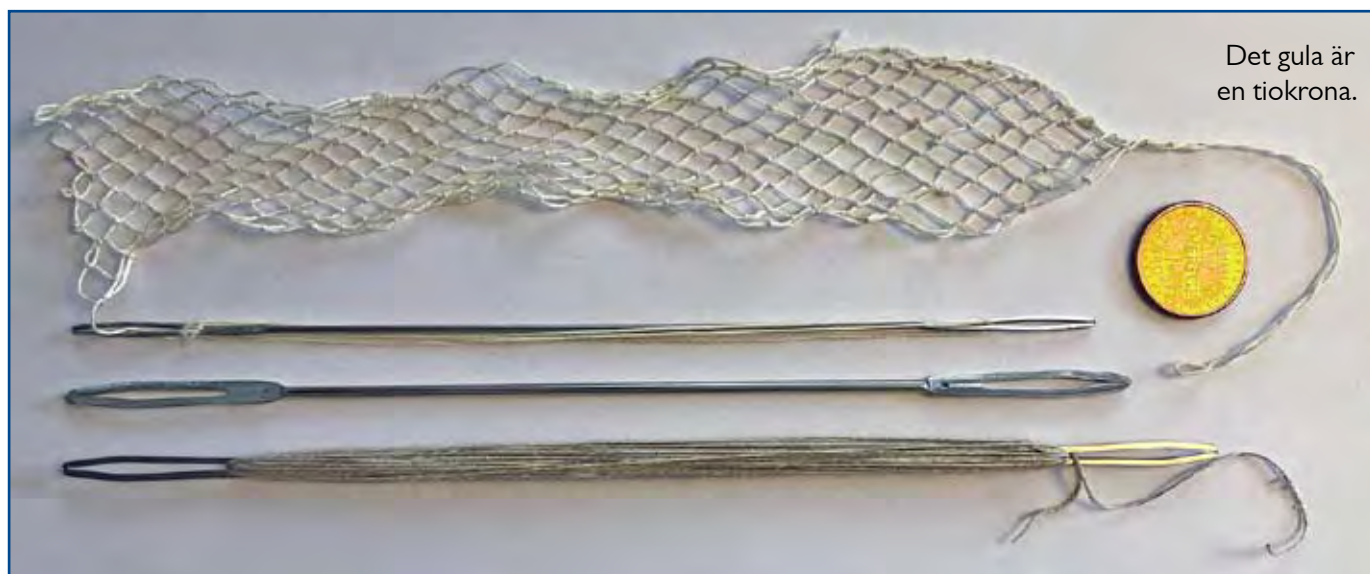
Vad gäller filetknýtning i rakt ställda rutor och filet gipyr i Södra Sverige så har Alice Andersson i Vara forskat kring äldre mönster och därmed också fört detta hantverk vidare.

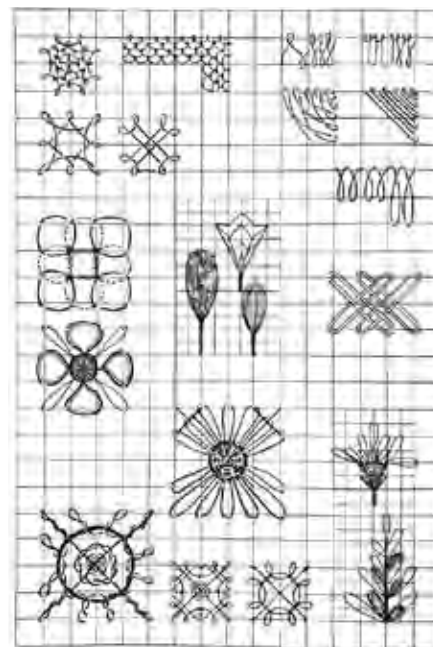
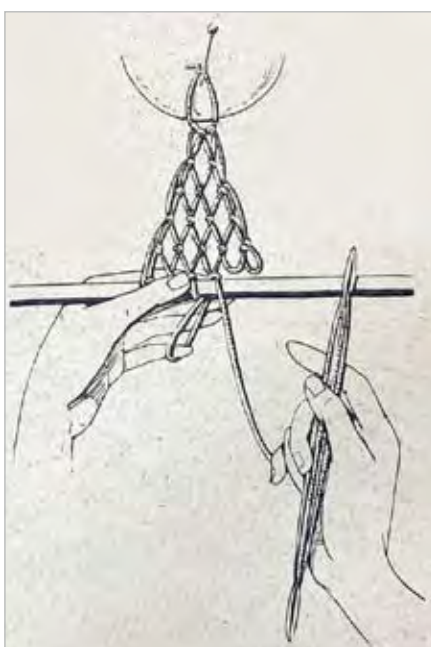
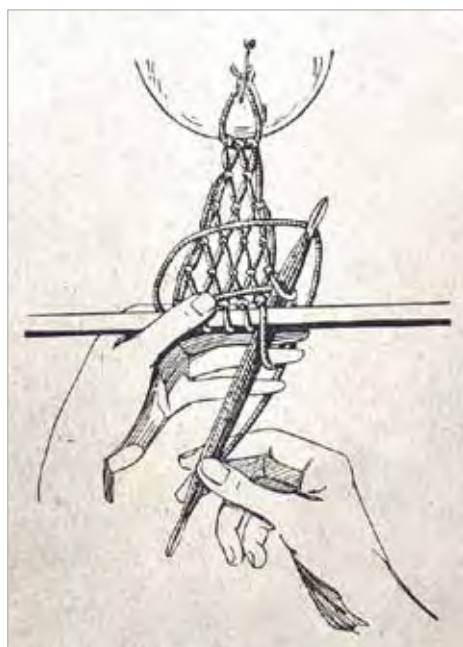
Filetspetsar från andra traditioner

Den äldsta, filet antik, har sitt ursprung i Italien. Den baseras på nät med raka rutor, broderade med linnestoppsöm (lärfstyggn). Från omkring 1500-talet kom den att kombineras med andra stygntyper.

Filet Richelieu är en fransk beteckning på en variation av filet antik, där mönsterpartierna inramas av en tjock tråd. Även denna har sitt ursprung i Italien. Richelieubroderiet har fått sitt namn efter ett spetsimiterande broderi på Kardinal Hertig af Richelieus tid, under 1600-talet och överfördes sedermera till knutna nät.

Det gula är
en tiokrona.

Dessa olika typer av filetarbeten utförs idag mer sällan men det finns en rad äldre och nyare böcker i ämnet som underlättar för nybörjaren att lära sig både att knyta rutor och mönstertekniken vid broderingen.

Hur gör man?

Sedan 1800-talet använder hantverkaren istället för fiskarnas breda nätnålar av trä speciella, i bägge ändar kluvna knytnålar av metall för att knyta ett finmaskigt nät till prydnad. På franska kallas nät för filet, därav namnet filetspets. Det behövs dessutom en pinne av metall, trä eller ben, en så kallad kavel, som kan vara rund eller flat samt en fästianordning som håller handarbetet på plats.

För att lära sig alla handarbetsmoment rekommenderas speciellt Brevskolans studiehandledning *Filet och Pinnspets* samt *Knutet och trätt*.

Överst. Ett påbörjat nät med tillhörande knytnålar av varierande storlek, en med lindad tråd.

Andra raden. Några av stegen i att knyta ett nät. Schematisk mönsterförlaga för att göra olika stygn.

Nästa sida, överst. Pinnspets av blekt, hård tvinnat bomull, stoppsöm och slingstygn. Filé gipyr med raka rutor, mellanläggsduk av bomull (Södra Sverige), rak stoppsöm, slingstygn och musch, detalj.

Nederst. Pinnspets – bordsduk – figurativa, stiliserade naturmotiv, rak stoppsöm, musch, avslutad med uddar.

När nätet är färdigställt börjar det intrikata broderingsarbetet. Inför detta kan minst två arbetsmetoder väljas.

Ett sätt är att spänna nätet rutglor med en hjälptråd i en träram, vilket lämpar sig speciellt bra för större arbeten. Fördelen med detta sätt är att nätet lätt kan nås med brodernålar från fram- och baksidan och att ramen i sin tur kan monteras på en ställning som tillåter vinkling och höjdjustering vilket ger bättre ergonomi. För mindre pinnspetsar tillämpas istället att näten monteras på en plastbeklädd Tretex-skiva. Innan uppspänning kan ske på ett snyggt sätt, fuktas nätet med en stärkelselösning. Efter torkning kan nätet tas loss från skivan och är nu tillräckligt stabilt för att kunna broderas på.

Det finns inga genvägar. Ju mer intrikat mönstret är desto mer häpnadsväckande blir resultatet! De färdiga spetsarna kommer i regel till användning som bordlöpare eller mellanläggsdukar. Mindre arbeten fästs i kuddöverdrag, blusar, kragar eller i sänglinne som mellanspets för att få fram ett vackert genombrutet mönster. Stora arbeten lämpar sig till gardiner, säng-överkast eller sänghimlar.

Pinnbandsspets skall inte förväxlas med pinnspets. Pinnbandsspets utgår från en brickvävnadsteknik även kallad sprängning, som utgår från en handflätad produkt som inte dekoreras ytterligare. För intresserade av denna teknik hänvisar jag till läsvärd litteratur i ämnet.

Att samla på filet- och pinnspetsar

Det är få som kan filet- och pinnspets tekniken idag. Det tar tid att lära sig. Detta gamla hantverk får dock åter allt större uppmärksamhet. Nu, i brytningstiden kan det vara meningsfullt att samla på äldre pinnspetsar som än så länge kan köpas för en liten peng. Vi kan hitta dem i vintagebutiker, på loppisar och via auktionssidor på internet. Det gäller att kunna skilja fina arbeten från mindre lyckade och att lära sig hur man upptäcker detaljerna.

Att vårda och förvara filet- och pinnspetsar

Gamla och nya filet- och pinnspetsar ska för allt i världen varken tvättas eller blekas. Risken är att formen förstörs om de torkas utan uppspänning.

Överst. Filéspets-mönsterförlaga med ett större antal olika broderade stygn och stoppdekor.

Pinnspets – duk av bomull, motiv vinranka, stoppsöm.

Pinnspets med diagonala rutor, troligen ett arbete från Norra Sverige.

Torrdamsugning med ett finmaskigt nät mellan dammsugarröret och filet-/pinnspetsen är att föredra. Acceptera enstaka fläckar eller lätta missfärgningar! Fina filet- och pinnspetsar skall förvaras mellan syrafritt silkepapper, helst i papplådor av arkivkvalitet för att kunna sparas dammtät till eftervärlden på ett tillfredsställande sätt.

Läsvärd litteratur

Filet och Pinnspets. Ett studiematerial, Brevskolan 1973.

Pinnbandsspets. Ett studiematerial, Brevskolan 1972.

Knutet och trått. Filé/Pinnspets, Teknik, Modeller av Lisa Melén, ICA förlaget 1971.

Filet- och Tyllarbeten. Husmoderns handböcker av Elsa af Trolle. Åhlén & Åkerlunds Förlag 1924.

Beyers Handarbetsböcker: Filetarbeten, Förlag Oehlenschläger, 1920-talet.

Hemmets Uppslagsbok. Nordiska Bokförlaget, Stockholm 1917.

Snöglober

av Thorsten Sjölin

Ur Samlarnytt nr 1-1996

Det verkar råda en viss förvirring om vad dessa föremål ska kallas, men ni vet vad jag menar: en glob (vanligtvis) med ett motiv inuti och när man vänder på den så faller det snö. En leksak? En souvenir? En brevprens? Ett samlarföremål? Allt detta och en del annat därtill.

Populariteten har gått i vågor, men inte förrän på 1980-talet började folk samla mera seriöst på dessa föremål. Innan dess hade man inte ansett dem vara värda att samla på, men som med så mycket annat blev 1980-talet det årtionde när folk började söka efter områden som i stort sett var orörda och inte förstörda av galopperande priser. Det började som vanligt med en handfull entusiaster som efterhand träffades på mässor och började byta.

En liten lavin kom igång och forskning i dessa globers historia startade.

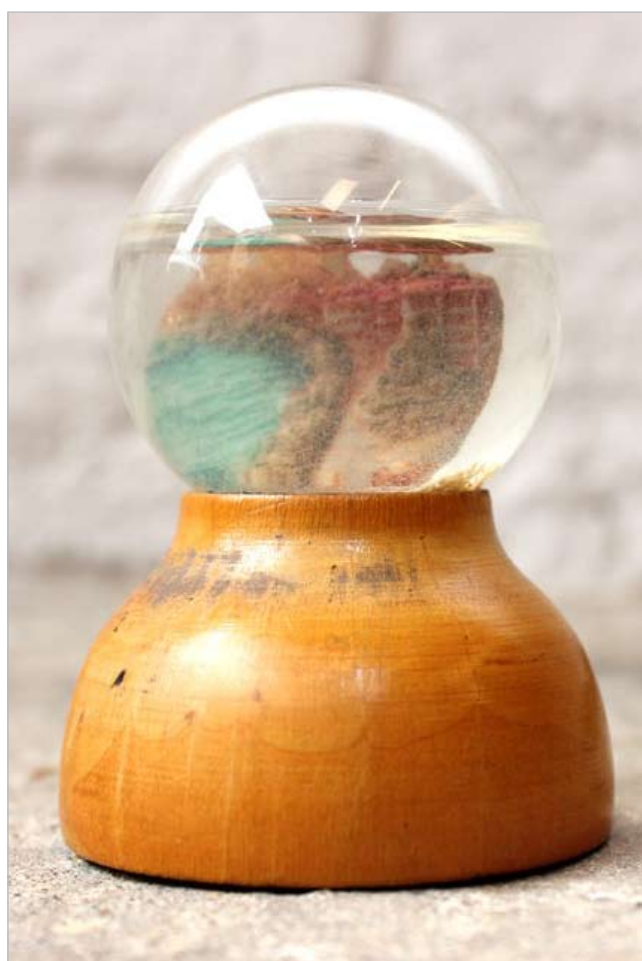
Det visade sig snart att snöglober ställdes ut på världsutställningen i Paris 1878, men före detta finns det inte mycket känt om dem och 1870-talet kan nog räknas som snöglobens födelse. Så många av dem från den tiden lär inte ha överlevt för det handlar om en ganska ömtålig pjäs. Många köptes säkert som leksaker och när nyhetens behag inte

längre fanns så hamnade den i en låda på vinden och vid nästa generationsskifte blev det soptippen. Vätskan avdunstade så småningom och därmed försvann också snön. Resten ansågs vara skräp.

De tidiga forskarna vände sig först till eventuella patent och blev inte besvikna. Det fanns massor av sådana vilka har fördelen av att vara användbara för datering av föremål. De visar också hur stora variationer det fanns på området, något man kanske inte tänkt på tidigare. En snöglob är en snöglob kan man tycka. Senare hälften av 1800-talet var en tid då folk mera allmänt började resa som turister och de första snögloberna var avsedda som souvenirer och blev snabbt populära. Så populära att de varit i produktion i över 100 år och fortfarande köps i stora antal varje år. Det finns alltså massor att välja på och mycket nytt att upptäcka. Jag har inte studerat priserna, men bortsett från riktigt gamla i god kondition så lär man inte behöva betala några större summor för relativt nya exemplar medan snöglober från före 1945 har stigit i pris.

Jag nämnde inledningsvis att dessa snöglober vanligtvis är glober, men variationsrikedomen är stor med kupoler, kuber, ägg (med påskhårar),

Några snöglobar, mer än 100 år gamla. Den med Jesusbarnet är faktiskt 50 år gammal och var en vanlig julklapp i början av sjuttioalet. Till höger är vad som kan vara den första, med Eiffeltornet.

cylindrar och även flaskor. Med alla dessa typer är det lämpligt att specialisera sig och fältet är stort och det bästa är som vanligt att först studera vad som finns på marknaden innan man börjar köpa på allvar. Många snöglobars innehåll är handmålade och det finns därför små variationer mellan dem. Vissa fabriker hade rader med flickor som målade upp till 1000 figurer varje dag vilket verkar vara ett något enformigt arbete och de kanske gjorde små variationer bara för att lätta på stämningen!

Tillverkarna fanns till att börja med i Europa, företrädesvis i Österrike, Tyskland och Frankrike. De exporterade massor till USA där man snart tog upp tillverkning och fortfarande tillverkar en hel del fast huvuddelen av de man ser på marknaden idag kommer från Taiwan, Hong Kong och Kina. Kvaliteten varierar mycket och den enda jag har är så usel att jag inte ens vill illustrera artikeln med den. Anledningen till att den finns kvar i min ägo är helt sentimental.

Nu kom alltså samlandet igång ordentligt i mitten på 1980-talet och det var främst i USA som samlarna fanns. Främst bland dessa var Nancy McMichael från Washington DC, som 1990 startade en förening och började ge ut ett nyhetsblad. Nu hade tillverkarna också hunnit ikapp och idag finns det otroliga mängder att välja på. För att nu inte tala om "begränsade upplagor" och liknande som alltid tycks dyka upp i dessa sammanhang. Nancy är i alla fall en av världens stora entusiaster som inte har något emot att dela med sig av sina kunskaper och det är nog mycket tack vare henne som mera är känt om tillverkare och historia.

Att jag överhuvudtaget vet något om detta område är en tillfällighet. En av stans bokhandlare slog igen och sista dagen sålde man ut kvarvarande böcker till priser som var helt oemotståndliga. Bland de böcker jag bar ut från butiken var *Snow Globes* av Connie

Moore och Harry Rinker, tryckt i London . Jag läste boken med stigande förvåning – ämnet var faktiskt betydligt intressantare än jag förväntat mig. De ger mycket historia, många råd om hur man samlar, ställer ut, reparerar, visar massor av färgbilder vilka dock oftast visar tämligen nya snöglober från Hong Kong och liknande, men som man säger i texten, en person som är 30 år gammal anser att föremål från 1950-talet är gamla. Vi som var unga på den tiden ser det inte på samma sätt och tur är kanske det.

Med eller utan boken kan detta kanske vara ett område att bearbeta och det är troligt att det finns många av våra medlemmar som har en eller annan snöglob på vinden eller kanske till och med en liten samling. Fanns det tillverkare i Sverige? Hur ser marknaden ut idag? Har någon studerat ämnet från svensk synvinkel? En liten artikel i ämnet skulle uppskattas av redaktören och läsekretsen.

SNÖGLOBER

av Björn von Bahr

Samlarnytts flitige "korre" Thorsten Sjölin skrev i nummer 1/1996 om snöglober. Han är inte ensam om sitt globala intresse. Redan George Orwell beskrev en snökula i "1984" och i Orson Welles film "En sensation" utgör en snöglob en gåtfull symbol i tidningskungen Citizen Kanes hand.

På 1980-talet såldes i Sverige årligen omkring 15.000 snökulor med sammanlagt runt tio olika handmålade motiv. År 1987 hade pedagogiklärarinnan Juliane Seger i den nordtyska staden Schwerte samlat på sig över 5.000 olika "Schneekugeln". Hon hade fördelat dem på tre grupper varav två ständigt turnerade mellan museer och liknande över hela världen. Sex år senare hade hon omkring 7.000 kulor, alla olika! Då sålde hon dem till en tysk tillverkare som hoppades kunna få till stånd världens största snökulemuseum.

Möjligen harsnökulor något avstressande över sig även om de kan göra en yr i bollen. Enligt Juliane är de flesta samlare på dem akademiskt utbildade män i 35-45 årsåldern. De är besläktade med samlare av flaskskepp, brevtyngder och tittskåpsägg.

Priserna i butikerna är delvis satta efter kulornas tyngd. Plast är lättare än glas och vanligast, färdigfyllda väger de mer än de som ska fyllas efter framkomsten. Vätskan utgörs av giftfritt destillerat vatten. Det når ända upp, inga luftbubblor får förekomma.

Sådana förtär stämningen och förstör vattnet och flingorna.

Flingorna är avgörande för hela spektaklet. De får inte falla för fort och klunsigt utan virvla och dala länge, gärna likna guld- och silverstjärnor. Bilden ska leva. Premiärkulan från 1878 som Thorsten Sjölin skrev om innehöll en man med paraply. Snön som föll var sågsån och det såg inte naturtroget ut. Sågsån blev snart ersatt av benmjöl och celluloidflingor. Men allra häst faller och virvlar flingor av modernt konstmaterial.

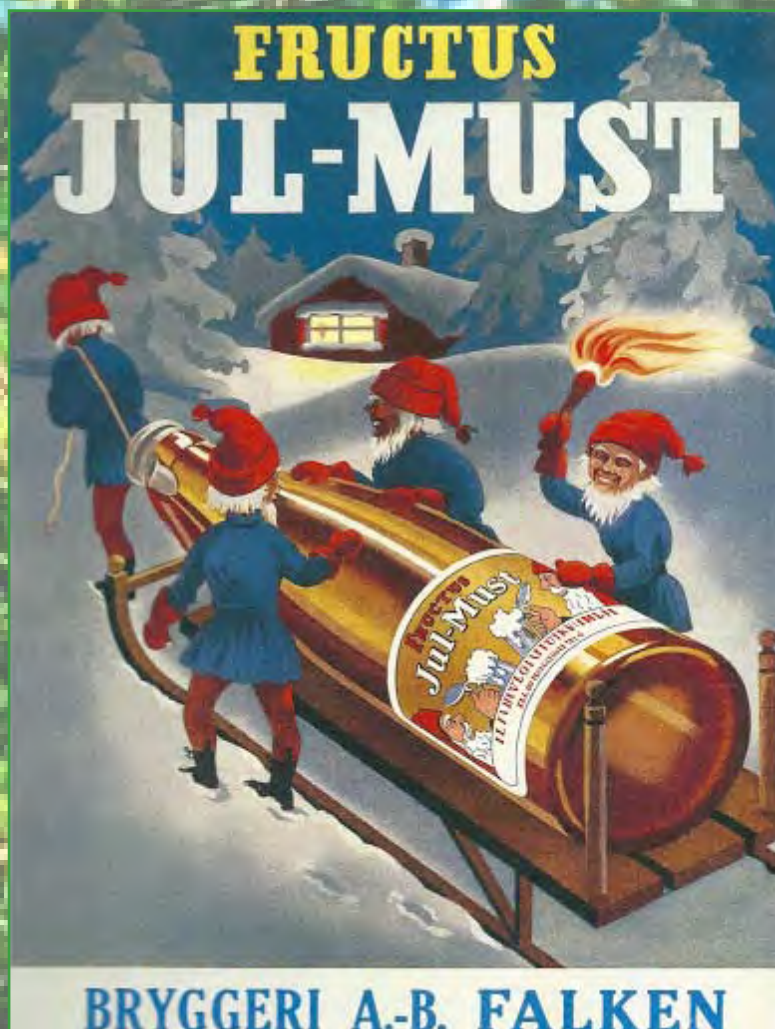
Motiven har som regel alltid varit handmålade. De ska ses från runt om och ge betraktaren några sekunders svindlande känsla av att blicka in i ett minikosmos. Men intesällan förekommer en fondvägg som likt en teaterdekor istället framkallar intrycket av djup. Vissa samlar alla sorters snökulor, andra väljer motiv. Motiven är nästan alltid trevliga. Men det finns även dystra med sotsvarta snöflingor överorstäder. Kulor med jultomar och gammaldags, romantiska eller religiösa motiv förekommer liksom Disneyfigurer och bilder ur aktuella TV-serier. Till specialiteterna hör ja- och nej-kort som med eller utan snö singlar till botten. Felfinnare gläds över snökulor med Hawaiipalmer, havsbottnar, salongsinteriörer och Londons parlamentsbyggnad i rött vatten och med texten "Souvenir de Marseille" utanpå. Den roligaste kulan är kanske den som innehåller en cylinderhatt, en morot och fem små svarta knappar som flyter omkring föreställande en snögubbe från Florida.

Det finns även salt- och pepparströare och moderna utan snö men med olja som driver skovelhjul, flata med flytande pusselbitar, kulspetspennor med strip tease... Men det är ändå kulan, globen, klotet som är den mest fulländade av alla former enligt de så kallade gamla grekerna. Det är i den som våra drömmar bor. Tyvärr är dock snökulorna av praktiska skäl lika lite som Globen i Stockholm, några fullständiga glober.

Juliane Seger kom ut med en färgrik och rolig bok om snökulor 1985: *Schneekugeln. Bunte Welt im Glas* (Fackelträger-Verlag GmbH, Hannover).

Ur SamlarNytt nr 4-1996.

Var med och skaffa
fler medlemmar.

Övrraska din
granne.

Ge ett medlemskap i
julklapp.

Teckna ett medlemskap
för en annan förening som
du är med i.

Se till att ditt bibliotek köper
in SamlarNytt.

Ge ett medlemskap till den
som "har allt". En present
som räcker länge!

Vem är det som knaprar på mitt hus?

PEPPARKAKSHUS ÄR KANSKE NÅGOT MAN SKULLE VILJA samla på. Men efter något år är huset dammigt och börjar smula sönder. Bara minnet och foton finns kvar.

Kanske är det sagan om Hans och Greta som inspirerar oss till att bygga hus som går att äta. Traditionen med dekorerade pepparkakshus började nämligen i Tyskland i början av 1800-talet. Grimms ursprungliga saga innehåller raden: "När de kom närmare såg de att huset var byggt av bröd och täckt med kakor, och fönstret var av transparent socker." I senare versioner blev det pepparkakor snarare än bara bröd. Inspirerade av berättelsen började tyska bagare att tillverka små dekorerade hus från *lebkuchen*, kryddade honungskakor.

Många arkitekturmuseer världen över har tävlingar om pepparkakshus. Och många tävlar om att skapa så stora hus som möjligt. Ett av de största husen skapades av Traditions Club i Texas i november 2013. Det var stort som en tennisplan! (bilden nedan).

Sugen på att baka? Börja med att åka och handla 820 kg smör, 1327 kg brunt socker, 7200 ägg, 3300 kg mjöl och 31 kg malen ingefära.

Inte fullt så lyckat pepparkaksbak. Men en rolig bild!

Nedan: ett betydligt finare hus. Foto från Wikimedia.

Nederst: Texashuset som krävde 360 tjug ägg.

Hutte!

Mikael Sundberg

GÖSTA "HUTTE" BENCKERT föddes 1908 i Stockholm. Son till civilingenjör Nils Benckert och hans maka Helfrid. Efter gymnasie-, underofficers- och officersutbildning var han bland annat verksam inom försäkringsbranschen. I vinterkriget 1940 tjänstgjorde han som plutonchef vid Sallafronten. I spetsen för norska frivilliga sökte han sig till Norge i april 1940 för att som kompanichef fördröja den tyska framryckningen. Efter återkomsten var han beredskapskompanichef i Stockholms skärgård. Under FN-kommendering till Korea 1954-55 tjänstgjorde han som major major i FN:s övervakningskommission.

Gösta Benckert var dock mest känd som vapen- och uniformsexpert, bland annat från 10 000-kronorsfrågan i teve. Han var anlitad av auktionsföretag som värderingsman, rådgivare till institutioner och hedersledamot i ett flertal föreningar, som samlarförbundet Nordstjärnan och SVEVAP. 1959 var Hutte med i finaltävling i det populära teveprogrammet *Kvitt eller dubbelt*. Tyvärr vann han inte.

Efter sina bedrifter i Norge 1940 blev han som en av få svenskar tilldelad S:t Olovmedaljen med "ekegren" för tapperhet i fält.

När Hutte fyllde 75 år 1983, var det stort fest på WennerGren Center i Stockholm. Jag var adjutant till Hutte klädd i Royal Air Force uniform. Hutte var själv schweizig storadmiral, han bar någon form av fantasiuniform.

Jag bodde i närheten av Hutte på början av 80-talet och brukade skjutsa honom till och från Samlarförbundet Nordstjärnans vapenträffar som han ledde. Alltid hade han med sig unika saker från sin stora samling som han visade upp. Ofta hjälpte jag honom hem med sakerna som han hade tagit med för att visa. Han hade en liten lägenhet på Östermalm, två rum med kokvrå. Överallt var det prylar, vapen och uniformer. På väggarna hängde svärd, sablar och pilbågar. Det var knappt så att man såg tapeten bakom. Och när man var där så kom alltid en flaska starkt fram. I stället för skål sa Hutte högt och ljudligt "Hutt!" Därav smeknamnet.

Denna tavla fick Hutte i samband med en födelsedag. Idag hänger den i SVEVAP:s föreningslokal.

Det har utkommit en bok som handlar om hans aktiviteter i Norge i 1940 skriven av Charlotta Sjöstedt, *I skuggan av ett hjälteland. Svenska frivilliga för det ockuperade Norge* (Hjalmarson & Högberg, Stockholm, 1999).

En av de färgstarkaste personerna som nämns i boken är utan tvekan den värnpliktige löjtnanten Gösta Benckert, chef för 3:e kompaniet. Han dog 1990, innan författaren satte igång med sin undersökning. Hon fick alltså aldrig tillfälle att intervjua honom. Det var synd, för jag är inte säker på att hennes bild av honom i så fall skulle varit densamma som nu, när hon bara har kunnat ta del av hans anteckningar från fälttåget i Norge 1940.

Benckert var inte någon officer av den gamla typen, som gick omkring på kaserngårdarna och skällde som en bandhund. Han behövde inte ryta, för han åtnjöt en absolut auktoritet. Det salta gäng som varit med honom i Norge som frivilliga 1940 beundrade honom. De kunde berätta om hur han i det längsta försvarade Kongsvingers fästning och hur han vid ett tillfälle lassade upp sina män på en lastbil och åkte tvärs igenom tyskarnas linjer, sittande på taket med en pistol i vardera handen. Allt

detta parades med en anspråkslös älskvärdhet som inte var så vanlig i det militära på den tiden.

Hutte Benckerts memoarer ligger på krigsarkivet i Stockholm. Hans syster maskinskrev originalet. Det är på cirka 150 sidor, men handlar nästan enbart om kampen i Norge i april och maj 1940.

Militären Hutte

Den 9 april 1940, då tyskarna anföll Norge, befann sig den dåvarande fänriken Benckert i Torneå. Han hade varit frivillig under striderna i Finland och skulle nu demobiliseras. Med sig hade han hela sin pluton från frivilligkåren.

Då beskedet kom om att tyskarna hade anfällt Norge organiserade Hutte ett eget kompani där de flesta var normän. De begav sig till Sydnorge och Kongsvinger. Här hade normännen redan gett upp när Huttes män kom dit. På järnvägsstationen mötte de en kapten i civila kläder. Hutte begärde att få tala med honom.

– Ge upp, varför det? frågade Hutte. Först ska vi väl i alla fall se fienden.

De orden gjorde att fänrik Benckert per radio utnämndes till kapten i norska armén och även till kommandant på Kongsvingers fästning.

Försvaret höll inte så länge. En trolig sprängd bro över floden Glommen visade sig inte vara sprängd. Över bron kom två tyska bataljoner den 16 april med artilleri. Kanonerna på Konsvinger höll inte måttet. Det fanns bara ett slutstycke till kanonerna så det gick bara att ge eld med en kanon i taget. Efter två dygn var Huttes kompani tvingade att ge upp. Två tredjedelar evakuerade och gav sig iväg norrut för att finna de retirerade norska styrkorna. Med en styrka på 25 man stannade kapten Benckert kvar och täckte återtåget.

För den styrkan följde sedan en tid av förvirring och gerillakrig. De drog sig norrut till trakten av Lillehammar för att anfälla tyskarna i sidan. Då de kom fram hade de norsk-fransk-brittiska truperna börjat att dra sig tillbaka mot Åndalsnes. Det betydde att det inte fanns mycket att göra.

Under intensiv gerillakrigsföring, som dock hade problem med ammunitionsbrist, gick Huttes styrka via Hammar till Rörås. Där fick man besked om att normän och briter hade lämnat Sydnorge via Åndalsnes. Endast i Narvik i Nordnorge, fortsatte kampen mot tyskarna.

Hutte fick order om att bege sig dit med sin pluton. Den var då den enda som inte hade gett upp

striden i Sydnorge. På en lastbil förflyttade Hutte och hans mannar upp mot Trondheim. Därifrån hade de tänkt sig att ta en fiskebåt vidare norrut. På små skogsvägar körde de rakt igenom områden som för länge sedan var besatta av tyska trupper.

Hutte ledde ofta bilmarschen från lastbilstaket. Där satt han med en pistol i vardera handen. Då och då passerade de tyska poster, men då gömde Hutte pistolerna och tyskarna måste ha trott att det var demobiliserade norska soldater som var på väg hem. De gav i alla fall aldrig eld. Vid en punkt nära den värmländska gränsen gjorde man halt för ett dygn. Medan truppen vilade, gav sig kapten Benckert och en av hans fänrikar över till Sverige för att rapportera vad de visste om de tyska truppersnas grupperingar vid den svenska gränsen.

Resultatet blev att båda greps av svensk polis för spioneri. Ett dygn fick de sitta i polisarresten i Syslebäck. Då de släpptes kunde de ta sig tillbaka till plutonen, som vid det laget var ganska utvilade. Tyskarna satte så småningom in en hel ss-bataljon för att jaga Hutte och hans pluton.

Hutte och hans män kom så småningom fram till trakterna öster om Trondheim. Den 14 juni sökte de upp en pålitlig stins på en liten station i Tröndelag för att undersöka möjligheten att ta sig ut till kusten. Här fick de höra att det var fred i Norge nu, General Ruge hade lagt ner vapnen fem dagar tidigare. (General Ruge var Norges överbefälhavare fram till ockupationen. Därefter fängslad av tyskarna). Men Hutte tyckte att han skulle göra rätt för sig innan han på illegala vägar tog sig hem till Sverige. Han klädde sig i civila kläder och begav sig till Trondheim. Där var en norsk överste, som med

tyskarnas tillåtelse, hade till uppgift att klara upp avvecklingen av norrmännens fälttåg. Enligt Hutte inträffade följande då de mötes.

– Kapten Benckert anmäler sig, sa Hutte.

– Försvinn så fort ni kan. Känner dom igen er, så skjuter dom er sa översten.

– Det finns ingen levande tysk som vet hur jag ser ut, svarade Hutte.

Hutte kom så småningom hem till Sverige. Vid krigsslutet kunde han till sina övriga utmärkelser lägga norska S:t Olovmedaljen.

En historia om Huttes tjänstgöring

Hutte var ute på inspektion och en vaktpost gav eld mot honom. Hutte, som överlevde, tyckte att det var bra att posten sköt och lovordade honom för det. Han avslutade inspektionen med dessa ord:

– Men det är förstås för djävligt att inte träffa en helfigur!

Till historien hör att Hutte inte var så lång, men lite rund om midjan, så han tyckte väl att soldaten hade stor yta att träffa på.

Spionen Hutte?

Hutte jobbade tro-
ligen för svenska
underrättelsetjän-
sten under 50-60 talet.
Vilket resulterade i
ett antal båtresor till
de baltiska länderna för att som "turist" undersöka
djupet under ett flertal broar. I en artikel från *Hem-
mets Journal* berättar Lars Edlund hur han sommar-
en 1957 seglade med på en av Huttes resor. Han

Navigationskunnig

seglare erbjuds medfölja mo-
dern havskryssare under sex
veckors segling i Finska viken.
Svar till tel: [redacted] eller till
DN:s huvudkontor, Stockholm

hade sett en annons i DN där någon sökte navigationskunnig seglare. Lars Edlund var då 25 år och ville komma iväg från Stockholm. Lars ringde numret som var angivet i annonsen. Lars blev ombedd att gå till ett hus på Östermalm.

– När jag klev in i tvårummaren blev jag stum. Väggarna var fulla av vapen av alla möjliga slag och under sängen stod en kulspruta. Efter några snabba formella frågor undrade Benckert om jag kunde ta isär och sätta ihop en kulspruta. Kunde jag skjuta? Jovisst, men var det inte fråga om en nöjesseglats? undrade jag. Benckert bara log.

Strax efter den 9 april 1940 behövde Hutte gevär till sina kockar. Sergeanten som var ansvarig för vapendepån vägrade att lämna ut vapnen. Det skulle han inte ha gjort!

Denna och teckningen med lastbilen är gjorda av en av männen som var med Hutte under hans tid i Norge. Tyvärr vet jag ej hans namn.

Lars fick i alla fall jobbet. Nästa morgon klockan nio skulle han infinna sig vid kajplats 9 vid Strandvägen. Där fanns en man i Lars ålder och tre pojkar i 14-15-års åldern. Det var besättningen. Båten saknade namn och i aktern satt en engelsk flagga. Resan startade mot okända äventyr. Besättningen delades in i tre lag som skulle hålla vakt sex timmar åt gången.

Efter ett tag la de till i hamnen i Helsingfors och Hutte klev iland med en tom portfölj. När han kom tillbaka var den tjock och oformlig. Enligt Lars tro-
ligen fylld med vapen.

På kvällen bar det iväg ut på Finska viken i riktning mot Estland. Där pågick en stor sovjetisk örlogsövning! Hutte riggade upp tre kameror med teleobjektiv på stativ, riktade mot den estniska kusten. Lars förstod då att de var ute och spionerade på den ryska örlogsflottan. Men på vems uppdrag? Hutte kommenderade Lars att navigera allt närmare kusten. Till slut befann sig båten inne på sovjetiskt vatten. Ett sovjetiskt sjöflygplan flög över båten tre gånger. Sista gången sköt flygplansbesättningen mot båten utan att träffa. Hutte hade redan gömt kamerorna och filmen i ett hål i masten. Sedan löd ordern: "Mot Finland och full fart framåt." Efter ett par dygn var de tillbaka i Stockholm.

Lars Edlund kom senare i kontakt med författaren Sven Olov Stalfelt. Det resulterade i en bok *Hemlig handling* som bygger på Lars dramatiska upplevelser, utgiven av Samspråks Förlags AB. Lars tror att det var det så kallade T-kontoret, förgångaren till den politiska underättelseorganisation IB som låg bakom båtresan.

När Lars nämnde seglatsen för en hög militär rådde han Lars att glömma det hela, ingen skulle bekräfta uppgifterna. Jag undrar om inte det var flera båtturer över Östersjön för Hutte än denna.

Sammlaren Hutte

Alla som har varit hemma hos Hutte minns hans fantastiska samling, av allt! Från föremål som var många tusen år gamla till moderna skjutvapen. Eftersom han var en mycket vapenkunnig person brukade auktionsfirmor ta hans tjänster i anspråk vid katalogisering av militaria. Då Hutte var närvarande vid en auktion där något föremål, enligt honom, var felkatalogiserat då hördes det. Högt och ljudligt brukade han berätta vad det i själva verket var.

Det är ett privilegium att ha känt Hutte. Han var en stor samlare och en stor personlighet. Han gick bort 1990 i en ålder av 82 år. En stor del av hans samling donerades till Armémuseum. Vissa saker såldes via Samlarförbundet. Jag köpte några småsaker från hans tid i Korea.

Det vore roligt om Armémuseum gjorde något med alla Hottes saker. Ett minnesrum eller i alla fall en minnesmonter är han värd.

Uppgifterna till artikeln kommer från: Hottes egna ord till mig, hörsägen från personer som har känt Hutte, artikel ur *Helgens Nyheter* 27 mars 1959, tidningen *Triumf* 23 januari 1981 och en artikel ur *Hemmets Journal*, årtal okänt. Den har tidigare publicerats i *Bulletinen*, medlemstidning för SVEVAP (Svenska vapensamlarföreningen) 2001.

Den schweiziska amiralsuniformen.

Julen är nostalgins tid

Ulla Åshede
Foto Eric Åshede

Med tindrande ögon i juletid var vi två systrar ett givet motiv för pappas kameraöga. En av jularna på 1950-talet fick vi i julklapp en liten bondgård med ko, gris, fjäderfän och en häst, naturligtvis en arbetshäst, kanske en nordsvensk. Djuren var alldeles för stora för byggnaderna men vad gjorde det i vår fantasivärld? En annan klapp var en speldosa i plåt som man vevade på för att få melodier, inte precis ljuvliga, men ändå.

Bakom oss flickor står granen. Den är klädd med svenska flaggor, smällkarameller, blanka julkulor och julgransljus i metalljushållare. Granen är som synes inte tänd. På de två foton som troligen är tagna året efter, har granen fått en elektrisk ljusslinga. I granen hänger två träänglar som jag fortfarande har kvar och under den står bocken med den stickade tomten. Den tillverkade vår mormor Elin till Lena, och jag fick en stickad katt.

Vi firade ofta jularna tillsammans med vår farfar och hans fru. Av dem fick Lena och jag varsin masadocka klädda i rutiga klänningar, förkläden och skor. Dockorna var tunga och materialet kallades också kompositmaterial eller composition. Det

bestod av gips, kli, sågspån, lim eller olika blandningar av trä, kaolin, lim och pappersmassa. Ibland ingick glycerin, zinkoxid och vax. På bilden har jag redan plockat av min dockas skor för det var ju lätt att göra.

Något som hörde till julen var ett änglaspel som fascinerade oss barn. Iklädda nattlinne och pyjamas i flanell beundrar vi det sprött klingande mässingspelet. Det står på en, för den tiden så vanlig, stjärnformad juleröd duk som mamma hade broderat. Sömmerska som hon var hade hon förstås också sytt våra nattkläder.

Till min lycka var det jag som fick ta vara på mors och fars julgransprydnader och dessutom adventsstjärnan i papper. Jag riktigt njuter när vår lilla gran står färdigklädda med de glänsande gamla glaskulorna och -kottarna, änglarna, en talgoxe i trä och annat äldre pynt som vi fyndat på loppisar, mässor och i antikaffärer. Häromåret låg ett änglaspel i mässing i en klapp från vår dotter. Om det är något med julen som jag älskar, så är det alla nostalgiska föremål!

Albin skriver om gången tid

Juleljus för länge sedan

Albin Johansson föddes i Knivshult i Karlstorps socken och flyttade med föräldrarna till en stuga i Husnäs vid årsskiftet 1900–1901. Fadern var skomakare och familjen, som bestod av far, mor och nio barn, bodde allesamman i ett rum och kök, vilket var hela utrymmet i det gamla husartorpet. Läsekreten har tidigare stiftat bekantskap med Albin Johansson, då han berättade för oss om linberedning förr i tiden.

— Enligt moderna vetenskapliga beräkningar borde ingen av oss överlevt, men fortfarande finns åtta av barnen vid liv, till och med jag själv som är äldst, fast jag numera lever på sparlåga, säger Albin Johansson.

Hela sitt liv har Albin bott på landet och om han fick leva om sitt liv skulle han bli bonde igen, säger han. Sedan år 1944 bor han på gården Omberg i Edshult, där han numera ägnar sig åt att läsa, fundera och skriva om gången tid.

Nu vilar skomakarverktygen på hembygdsgården i både helg och söcken, men vid forna tiders jular var de i flitigt bruk i fattiga skomakarhem. Då var det bråda tider, när alla som hade råd, skulle "sko sig" till helgen.

Illustrationerna är utförda av Anders Kjellman, ordförande i vår lokalavdelning Tre Rosor i Ulricehamn.

Albin Johansson är en utomordentlig berättare och han har skildrat sin barnoms jular för Samlarnytt.

— Julgranen var särskilt betydelsefull, berättar han. Den behövde man tänka på i god tid, så att inte snön kom och omskapade granarna, så att man inte visste hur de såg ut.

Därför måste man syna ut en gran på hösten, och sätta en stång som märke, så att man visste vilken gran man skulle ta.

Vid samma tid skulle också enbären repas. Det var gott om enbär och buskarna stod där blåfärgade av bär. Mor repade av bären, som skulle bli dricka till jul. Hälften skulle markägaren ha, den andra hälften fick mor behålla för sitt arbete. Det blev ett härligt dricka av de torkade och malda enbären.

SLAKT OCH BAK

Ett par veckor före jul slaktades jultgrisen. Den brukade vara rätt stor och Albin minns en, som vägde 122 kg. Det blev lite att mumsa på för familjen.

Det gjordes palt av blodet och olika korvsorter av hjärtslag och lever. I hängkorven använde man också lungorna. Korven fick sitt namn av att den hängdes upp på en stång i kökstaket.

Men själva slakten gillade inte Albin, den gav ingen jultämning. Då var det roligare med jultaket, som skedde istor skala.

Man bakade sammalet rågbröd, siktbröd (av finare avsiktat mjöl), sirapsbröd och skällbröd. Så bakade man också vetebröd, hjortronbakelser och pepparkakor.

Rågbrödet skulle räcka till vårfrudagen och några bröd skulle sparas till vårbruket, för att oxarna skulle bli extra star-

Julkorten på dessa och följande sida kom upp när jag sökte på "bizarre christmas card". Hur jag nu kom att göra det...

ka av julbrödet. Naturligtvis gällde så-
dan här bakning förmögna bondehem och
inte i skomakarehemmet.

SENT ARBETE

Det var arbetet med skotillverkningen
som satte julprägel på Albins hem. Of-
ta hände det att fadern fick arbeta till
långt efter midnatt, för att få beställ-
ningarna avklarade till helgen.

Men till slut var allt avstökad, rent och
fint. Granen kläddes med ljus, glitter
och papperskarameller. Den hängde i en
stark krok i taket. Att ställa den på gol-
vet bland småbarnen var för farligt med
de levande ljus, som användes.

— Julbordet dukades med sirapsbröd,
ost, enbärdricka och julemat från gri-
sen — allt sådant, som mor hade gjort
själv, berättar Albin om barndomsjulen.

Och innan familjen gick till vila i jul-
kvällen brukade far läsa ur bibeln om
Fridsfursten, som en gång skall förbrän-
na den blodiga klädnaden.

Granen snurrade sakta på sin krok och
snart sov barnen.

Man skulle upp tidigt för att hinna till
gudstjänsten, som började klockan fyra.
Redan klockan två fick man gå upp för
att hinna tvätta och klä sig samt dricka
kaffe. Mor stannade hemma med de min-
sta och far tog de större barnen med sig
till julottan.

— Vi brukade komma fram till kyrkan
i god tid och det var vanligt att man gick
in i sockenstugan för att värma sig en

Det gällde att ha märkt ut granen
innan snön kom, så att man kun-
de finna det rätta juleträdet.

stund innan gudstjänsten började, berät-
tar Albin. Precis klockan fyra skulle man
marschera in i kyrkan till klangen av tre
kyrkklockor. I kyrkan strålade prosten
Carlstedts försilvrade mässhake i de
hundratals ljusens sken.

— Den första julen jag minns var mitt
första kyrkobesök tillsammans med mi-
na morföräldrar, fortsätter Albin. Det
var 75 års sedan och den en och en halv
mil långa vägen var besvärlig för en li-
ten femåring. När det gick alltför ving-
ligt lyfte mormor upp mig och bar mig
på sin rygg.

När vi kom fram till kyrkan och dör-
ren öppnades var det ett ljushav, som
mötte mig. Jag minns fortfarande min
häpnad. Jag hade ju hört talas om him-
len och visst måste det vara där vi var
nu.

Men det intrycket ändrades snart när

julpsalmen ständes upp och det brusade
så väldigt i kyrkan, att jag trodde den
skulle spricka. Det var inte lika lent och
behagligt som när mor sjöng sina enkla
sånger därhemma.

Nu var det allvar på färde och jag var
beredd att springa ut om det skulle be-
hövas. Ja, jag såg att alla andra hade
rest sig och var beredda på detsamma.

Jag såg remnor i väggarna och tänkte
just ge mig av när sången slutade. Alla
andra såg också ut att bli lugna och sat-
te sig ner. Faran var tydligen över.

Gudstjänsterna höll på länge på den ti-
den. Den första delen avslutades omkring
klockan sex. Efter rast fortsatte man till
klockan åtta.

— Lite kafferep och smörgåsbyte var
vanligt för stora och små i mellanhelgen,
slutar Albin Johansson sin julschildring
från gången tid.

By loving friends you are surrounded,
Oh, be not blind to this, I pray:

They wish that joy and mirth unbounded
May crown your happy Christmas day.

THE "LOUIS WAIN" SERIES.

JACK THE GIANT-KILLER.

A Merry Christmas to You.

Wishing you a JOLLY CHRISTMAS.

Illustration by Louis Wain. Copyright.

44907

Designed in England, Printed in Germany.

Har du besökt vår shop?

Böcker om numismatik, militaria, trolleri, geografi, möbelvård, priskuranter och annat märkligt och spännande. Många finns inte någon annanstans.

Pikétröjor i en vacker blå färg, som visar att du är med i Samlarförbundet.

Tidigare årsmötesnålar.

USB-stickor med 23 års SamlarNytt som pdf'er.

Finns på webbshopen på www.samlarforbundet.se

*Till de personer och föreningar som skänkt
penninggåvor till förbundet –
ett stort Tack från Samlarförbundets kansli och styrelse*

*SamlarNytts redaktör
Samlarförbundets
styrelse och kansli
önskar alla
medlemmar
och alla läsare*

*goda helger framöver
hur de än må firas!*